

A boldog herceg

Magasan a város fölött, egy karcsú oszlop tetején állt a boldog herceg szobra. Tetőtől talpig be volt aranyozva finom aranyból vert vékony levélkékkal, két ragyogó zafírkő volt a szeme és egy nagy, piros rubindarab tündökölt a kardja markolatán.

Csodálták is ám nagyon a herceget.

– Olyan szép, mint valami szélkakas – jegyezte meg az egyik városi tanácsos, aki azt szeretette volna, hogy híre keljen művészi ízlésének –, csakhogy nem annyira hasznos – tette hozzá azon való félelmében, hogy kétségbe vonják a gyakorlati érzékét, aminek a hiányával igazán nem lehetett vádolni őt.

– Miért is nem vagy olyan, mint a boldog herceg? – kérdezte egy érzékeny lelkű anya kicsi fiától, aki nyafogva kérte tőle a holdat. – A boldog herceg sohasem nyafog semmiért.

– Örülök, hogy van a világon valaki, aki egészen boldog – dühnyögött magában egy csalódott férfiú, miközben béméskodva nézte a csodálatos szobrot.

– Mintha csak angyal volna – mondogatták az árva gyermekek, amikor kitódultak a székesegyházból, ragyogó skarlátszín kabátkájukban, tiszta, fehér köténykével.

– Miből gondoljátok? – szólt a matematikatanár. – Hiszen sosem láttatok angyalt.

– Dehogynem! – felelték a gyermekek –, láttunk bizony, az álmainkban. – És a matematikatanár összeráncolta a homlokát és nagyon szigorú arcot vágott, mert nem helyeselte, ha a gyermekek álmodnak.

Egyszer éjjel egy kis fecske repült el a város fölött. A barátai már jó hat hete elindultak Egyiptomba, de ő itthon maradt, mert szerelmes volt a legszépesebb nádszálba. Kora tavasszal pillantotta meg, amikor egy kövér sárga pillangó után repült lefelé a folyó fölött. A nádszál karcsú dereka annyira megigézte, hogy megállt vele beszélgetni.

– Szeresselek? – kérdezte a fecske, aki szerette az egyenes utat, és a nádszál hajladozva rábólintott a kérdésre. A fecske erre körös-körül repdeste a nádszálát, meg-megcsapta a vizet szárnyaival és ezüstös fodrokat vert. Ez volt az udvarlása és így udvarolt egész nyáron át.

– Nevetséges viszony – csicsergett a többi fecske –, pénze nincs a nádszálaknak, a rokonsága viszont túlságosan nagy.

A folyó valóban telis-teli volt nádszállal. Majd amikor eljött az ősz, a fecskék valamennyien elrepültek.

Miután társai tovaszálltak, a kis fecske kezdte egyedül érezni magát, és kezdett ráunni a kedvesére.

– Nem szól soha egy szót sem – mondta –, és attól tartok, hogy kacér teremtés, mert folyton flörtöl a széellel. – És bizony valahányszor fúj a szél, a nádszál kecsesen hajladozott. – Elismerem, hogy házias teremtés – folytatta a fecske –, csakhogy én utazni szeretek ám, s ennél fogva a feleségemnek is szeretnie kell az utazást.

– Eljössz velem? – kérdezte végül a fecske a kedvesétől. De a nádszál a fejét rázta, mert nagyon ragaszkodott az otthonához.

– Tréfáltál csak velem – kiáltott a fecske. – Megyek a piramisokhoz. Isten áldjon! – és elrepült.

Egész álló nap repült és éjszakára a városba érkezett.

– Hol szálljak meg? – szólt a fecske –, remélem, a város készült a fogadásomra.

Majd megpillantotta a szobrot a karcsú oszlop tetején.

– Itt szállok meg – kiáltott a fecske –, nagyszerű ez a hely és átjárja a friss levegő is.

És leszállt egyenesen a boldog herceg lábai közé.

– Aranyos hálószobám van – csipogta halkan magában, amikor körültekintett, azután alváshoz készülődött; de alig dugta a fejét a szárnya alá, egy nagy vízcsöpp potytyant rá a magasból.

– Ejnye, be furcsa! – kiáltott a fecske –, felhőnek nyoma sincs az égen, a csillagok tisztán ragyognak, és mégis esik. Igazán rettenetes a klíma itt Észak-Európában. A nádszál szerette ugyan az esőt, de ez pusztá önzés volt részéről.

Megint lepottyant egy csöpp.

– Mire való ez a szobor, ha az esőtől sem óv meg? – szólt a fecske –, valami jó fedél után kell nézmem. – És elhatározta, hogy odébb repül.

De mielőtt meglebbentette volna a szárnyát, lepottyant rá a harmadik csöpp, és a fecske felnézett a magasba és látta, hogy – Oh! mit is látott?

A boldog herceg szeme könnyben úszott és arany orcáján könnyek csorogtak lefelé. Az arca oly szépséges volt a holdfényben, hogy a kis fecskének megesejt rajta a szíve.

– Ki vagy te? – kérdezte.

– Én vagyok a boldog herceg.

– Akkor miért sírsz? – kérdezte a fecske –, egészen átáztattál.

– Amikor eleven voltam és emberi szívem volt – felelt a szobor –, nem ismertem a könnyeket, mert a gondtalanság palotájában éltem, ahová a szomorúságnak nem szabad belépnie. Naphosszat a kertben játszottam társaimmal és este én kezdtem meg a táncot a nagy teremben.

A kertet nagyon magas fal kerítette körül, de én sohasem kérdezősködtem, mi van a falon túl, olyan gyönyörű volt minden körülöttem. Az udvaroncaim a boldog hercegnek neveztek és én valóban boldog voltam, ha a boldogság nem más, mint a gyönyör. Így éltem és így haltam meg. És most, hogy halott vagyok, itt állítottak fel, olyan magasra, hogy láthatom innen városunk minden szörnyűségét és minden nyomorúságát, s bár ólomból van a szívem, mégsem tehetek mást, mint hogy sírok.

– No lám! Hát nem is tömör arany? – szólt magában a fecske. Sokkal udvariasabb teremtés volt, semhogy fennhangon tegyen személyes élű megjegyzéseket.

– Messze innen – folytatta a szobor halkán zengő hangon –, messze innen, egy kis utcában, van egy szegény kis ház. Az egyik ablaka nyitva van, s egy asszonyt látok az ablakon keresztül, aki asztal mellett ül. Az arca keskeny és megviselt, a keze durva és vörös, csupa tűszúrás, mert az asszony varrónő. Golgotavirágot varr a királyné legkedvesebb udvarhölgyének atlaszruhájára, amelyet ez a következő udvari bálon fog viselni. A szoba sarkában betegen fekszik kislánya egy ágyban. Lázas és narancsot szeretne enni. Az anyja semmi mást nem adhat neki, csak vizet, a kisfiú ezért sír. Fecske, fecske, kicsi fecske, nem vinnéd el neki a rubint a kardom markolatából? A lábam rá van erősítve erre a talapzatra, úgyhogy én el nem mozdulhatok.

– Várnak rám Egyiptomban – szólt a fecske. – A barátaim fel s alá repdesnek a Nílus fölött és beszélgetnek a nagy lótuszvirágokkal. Nemsokára aludni térnek a nagy király sírjába. Ott van maga a király is színesre festett koporsójában. Sárga vászonba van burkolva és fűszerekkel be van balzsamozva. A nyakában sápadt, zöld nefritlánc van s a két keze olyan, mint a hervadt levél.

– Fecske, fecske, kicsi fecske – szólt a herceg –, nem maradnál nálam egy éjszakára, hogy a követem lehess? A fiúcska olyan szomjas és az anyja olyan szomorú.

– Nemigen kedvelem a fiúkat – felelt a fecske. – Tavaly nyáron, amikor a folyó mellett laktam, volt ott két durva fiú, a molnár gyerekei, akik mindig kövekkel hajigáltak. Persze sosem találtak el; mi fecskék sokkal gyorsabban repülünk, aztán meg én olyan családból való vagyok, amely híres a fürgeségéről. Mindenesetre ez a tiszteletlenség jele volt.

De a boldog herceg úgy elszomorodott, hogy a kis fecske megsajnálta.

– Nagyon hideg van ugyan itt – mondta –, de itt maradok nálad egy éjszakára, hogy a követed lehessenek.

– Köszönöm, kicsi fecske – szólt a herceg.

A fecske kicsipentette tehát a nagy rubint a herceg kardjából, és csőrébe fogva elrepült vele a város háztetői fölé.

Elsuhant a székesegyház tornya mellett, ahol a márványból faragott fehér angyalok vannak. Elsuhant a palota mellett és hallotta a tánc zaját. Egy szépséges leányzó lépett ki az erkélyre kedvesével.

– Milyen csodások a csillagok – mondta a lovag a leányzónak – és milyen csodás a szerelem hatalma!

– Remélem, idejében elkészül a ruhám az udvari bállra – felelt a leányzó –, golgotavirágot rendeltem rá; de a varrónők olyan lusták.

A fecske átsuhant a folyó fölé és látta a hajók árbocán lógó lámpásokat. Átsuhant a gettó fölé és látta, amint az öreg zsidók alkudoznak egymással és rézserpenyőkben méregetik a pénzt. Végül odaért a szegény kicsi házhoz és betekintett. A fiúcska lázasan köhögött az ágyában és az anyát elnyomta az álom, oly fáradt volt.

A fecske beröppent a szobába és letette a nagy rubint az asztalra az asszony gyűszűje mellé. Azután lágyan körülrepedte az ágyat, szárnyával legyezve a fiúcska homlokát.

– Milyen jó hűvös van – szólt a fiúcska –, most már jobban leszek – és édesded álomba merült.

A fecske pedig visszarepült a boldog herceghez és elmondta neki, mit művelt.

– Különös – jegyezte meg –, de most valósággal melegem van, noha nagy a hideg.

– Ez a jó cselekedet jutalma – szólt a herceg. És a kis fecske gondolkodóba esett és csakhamar elszunnyadt. A gondolkodás mindig elálmosította.

Amikor megvirradt, lerepült a folyóhoz és megfürdött.

– Milyen különös jelenség – szólt az ornitológia professzora, miközben átbámult a hídon. – Fecske télen! – És hosszú cikket írt az esetről a helyi újságba. Mindenki beszélt róla, mert tele volt olyan szavakkal, amelyeket senki sem értett.

– Ma este indulok Egyiptomba – mondta a fecske és előre örült az estének. Fölkereste a város összes emlékművét és hosszú ideig elüldögélt a templomtorony csúcsán. Amerre csak megfordult, a verebek csiripeltek és azt mondogatták egymásnak: – Nini, milyen előkelő idegen! – úgyhogy a fecske nagyon jól mulatott.

Amikor felkelt a hold, visszarepült a boldog herceghez.

– Nem üzensz semmit Egyiptomba? – kiáltott –, indulóban vagyok.

– Fecske, fecske, kicsi fecske – szólt a herceg –, nem maradnál nálam még egy éjszakára?

– Várnak rám Egyiptomban – felelt a fecske. – Holnap felrepülnek a barátaim a második zuhataghoz. A víziló

ott hever a káka között és nagy gránittrónusán ott ül a Memnon isten. Egész éjszaka őrzi a csillagokat, és amikor feltűnik a hajnal csillaga, felkiált örömeiben s aztán elnémul. Délidőben lejönnek a víz szélére inni a sárga oroszlánok, zöld fényben villog a szemük, mint a berill és az ordításuk túlharsogja a zuhatag morajlását.

– Fecske, fecske, kicsi fecske – szólta a herceg –, meszsze innen, a város túlsó szélén, egy ifjút látok egy padlásszobában. Íróasztala fölél hajlik, amely papírokkal van tele és mellette hervadt ibolyacsokor van egy talpas pohárban. A haja barna és göndör, az ajka piros, mint a gránátalma, a szeme nagy és álmodozó. Egy darabot próbál befejezni a színházigazgató számára, de a nagy hidegben nem bír tovább írni. A kandallójában nincs tűz, és az éhség elbágyasztotta.

– Itt maradok nálad még egy éjszakára – szólta a fecske, akinek igazán jó szíve volt. – Vigyek neki is egy rubint?

– Sajnos rubinom nincs több – szólta a herceg –, más egyebem nincs, mint a szemem. Ritka zafírból készült, Indiából hozták ezer éve. Vájd ki az egyiket és vidd el neki. Ő majd eladja az aranyművesnek, az árán ételt vesz meg tüzelőfát, és befejezi a darabját.

– Drága herceg – szólta a fecske –, nem bírom megtenni – és sírva fakadt.

– Fecske, fecske, kicsi fecske – szólta a herceg –, teljesítsd a kérésemet.

A fecske kívájtja a herceg szemét és elrepült a diák padlásszobájába. Könnyen bejuthatott, mert a háztető lyukas volt. A lyukon beröppent és a szobában termett. Az ifjú kezei közé temette a fejét úgy, hogy nem is hallotta a madár szárnyainak rebbenését, és amikor feltekintett, ott találta a szépséges zafírkövet a hervadt ibolyákon.